بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2019/HC-A/278
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** ދައުލަތު (މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަމަންޓް އެންޑް އެނަރޖީ)
- **އިސްތިއުނާފާ ދެކޮޅު ފަރާތް:** އިބްރާހީމް ވަހީދު/ ލ. ހިތަދޫ (ލިލީ/ ލ. ހިތަދޫ)

- **ރަޖިސްޓްރީކުރެވުނު ތާރީޚު:** 25 ރަމަޟާން 1440 / 30 މޭ 2019
- **ނިމުނު ތާރީޚު:** 11 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1442 / 28 އޮކްޓޫބަރ 2020

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ޙުސައިން ޒަކަރިއްޔާ
ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު
ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުއްރަޢޫފް އިބްރާހީމް

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ:

- **ނަންބަރު:** 84/O11C/2016
- **ނިންމި ކޯޓް:** ހައްދުންމަތީ ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
- **ބާވަތް:** މަދަނީ ޙައްޤުހޯދުން
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު:** 13 ނޮވެމްބަރ 2016
- **ނިމުނު ތާރީޚު:** 06 މާރިޗު 2019

- **ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:**

މިއީ، ހައްދުންމަތީ ހިތަދޫ ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 84/O11C/2016 ޤަޟިއްޔާ ނިންމަވާފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ، އެޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ދައުލަތު (މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަމަންޓް އެންޑް އެނަރޖީ)ގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވުމުން ބަލައިގަތް ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތަކީ، ލ. ހިތަދޫ / ވަތަރުގެ، (ފިނާ/ ލ. ހިތަދޫ) އިބްރާހީމް[1] އެވެ.

- **ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:**

01- ހައްދުންމަތީ ހިތަދޫ ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 84/O11C/2016 ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ތަފްޞީލަށް ބަލައިލުމުން، މިއީ، މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަމަންޓް އެންޑް އެނަރޖީ އިން ރާއްޖޭގެ ރަށްރަށުގެ މީހުން ދިރިއުޅޭ ކޮންމެ ގެއަކަށް ސޯލާ ކަރަންޓް ބެހެއްޓުމަށް ހިންގާ މަޝްރޫޢުގެ ދަށުން، 27 ސެޕްޓެމްބަރު 2008 ގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަމަންޓް އެންޑް އެނަރޖީ އިން ލ. ހިތަދޫއަށް ފޮނުވި 2500 (ދެހާސް ފަސްސަތޭކަ) ވޮޓުގެ ޕެނަލާ ކަރަންޓުތަކުން ލ. ހިތަދޫ "ރީފް" ގެއަށް ފިޓްކޮށްދޭ ކަރަންޓު އެގޮތަށް ފިޓްކުރުމަށްފަހު، އެގޮތަށް 2500 (ދެހާސް ފަސްސަތޭކަ) ވޮޓުގެ ޕެނަލާ ކަރަންޓުތައް، ނަމަވެސް އެތަނުގެ ކަރަންޓުތައް ގެންނަން ފޭބި އަގާއި، ކަރަންޓު އުފެއްދުމުގެ އަގާއި، 27 ސެޕްޓެމްބަރު 2008 އިން ފެށިގެން ސާފުކޮށް ގެއްލުން ލިބުނު ޚަރަދު ފައިސާ އަދި ލ. ހިތަދޫ / ވަތަރުގެ(ފިނާ/ ލ. ހިތަދޫ)، އިބްރާހީމް ހުށަހަޅުއްވާ ދަޢުވާއެއްކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު،

---

[1] [illegible] A126810 [illegible] " A126510 " [illegible]

އެ މައްސަލާގައި ހުކުމް ކުރައްވާފައިވަނީ "[illegible] އިސްވެދިޔަ ބަޔާންތަކާއި، ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށްގެން ސ. ހިތަދޫ / ވަލުގެ އިބްރާހީމް (ދ.ކ.ރ ކާޑު ނަންބަރު: A126510) ގެ ފަރާތުން މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަންމަންޓް އަށް [illegible] [illegible] ދައުލަތުގެ މައްޗަށް ހުށަހަޅާފައިވާ މި މައްސަލާގައި އިބްރާހީމް ހޯދުމަށް އެދިފައިވާ 2500 [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] 2500 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަންމަންޓް ގެ ފަރާތުން ސ. ހިތަދޫ / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިބްރާހީމް އަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] ސ. ހިތަދޫ / [illegible] [illegible] [illegible] 2500 [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] 2500 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (06 [illegible] 2019މ.) އިން [illegible] 01 (އެކެއް) [illegible] ސ. ހިތަދޫ / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސ. ހިތަދޫ / ވަލުގެ އިބްރާހީމް (ދ.ކ.ރ ކާޑުނަންބަރު: A126510) އަށް ދިނުމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަންމަންޓް އަށް އަންގައި، [illegible] [illegible]." [illegible]

02- [illegible] [illegible] ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 84/O11C/2016 ޤަޟިއްޔާ

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަންމަންޓް އެންޑް އެނަރޖީ)ގެ ފަރާތުން 03 (ތިނެއް) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

- **ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ:** އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަމަންޓް އެންޑް އެނަރޖީގެ ފަރާތުން [illegible] އެފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] އެ މިނިސްޓްރީގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ފަރާތުން [illegible] [illegible]، ސ. ހިތަދޫ "[illegible]" [illegible] [illegible] 2500 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2500 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 01 (އެކެއް) [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 84/O11C/2016 [illegible] [illegible]، [illegible] ނަންބަރު 13/2010 (ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުކުތާއެވެ.

- **ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ:** [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 2010/SC-RU/01 [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 84/O11C/2016 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 01

(އެކެއް) މަސްދުވަހުގެ މުއްދަތު ކަނޑައަޅުއްވައި، ހައްދުންމަތީ ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 84/O11C/2016 ޤަޟިއްޔާއިން ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމަކީ [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކޮށްފައިވާ ޙުކުމެއްކަމުން [illegible] ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

- ބޭނުންވާ ނަތީޖާއަކީ: ހައްދުންމަތީ ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 84/O11C/2016 ޤަޟިއްޔާ ނިންމުމުގައި އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލަ ނިންމަވާފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނިންމަވާފައިވާތީ، މި ނިންމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާއާއި 52 ވަނަ މާއްދާ ޚިލާފަށް ކޮށްފައިވާ ޙުކުމެއްކަމުން [illegible] ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

-03 ހައްދުންމަތީ ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 84/O11C/2016 ޤަޟިއްޔާއާއި، އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް [illegible] (މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަމަންޓް އެންޑް އެނަރޖީ)ގެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] ހައިކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

ފަޟީލަތުލް ޝުޢައިބް ޙުސައިން ޒަކަރިއްޔާއާއި ފަޟީލަތުލް ޢަބްދުالله ދީދީއާއި ފަޟީލަތުލް ޢަބްދުއްރައޫފް އިބްރާހީމްގެ ރައުޔު.

-3.1 ހައްދުންމަތީ ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 84/O11C/2016 ޤަޟިއްޔާއަށް ބެލިއިރު، އެ ޤަޟިއްޔާގައި، މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަމަންޓް އެންޑް އެނަރޖީ އިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަޝްރޫޢުގެ [illegible]، 27 ސެޕްޓެމްބަރު 2008 ގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަމަންޓް އެންޑް އެނަރޖީ އިން ލ. ހިތަދޫއަށް [illegible] 2500 (ދެހާސް

ފަސްސަތޭކަ) ޗެކުގެ ފޮތުގެ ކަރުދާސްތަކުން ވ. ރިހަދޫ "ލީފް" ގޮތަށް ރިސީޓްބުކް ކަރުދާސް އެގޮތަށް ލިބިފައިނުވާތީ، އެ ގޮތަށް 2500 (ދެހާސް ފަސްސަތޭކަ) ޗެކުގެ ފޮތުގެ ކަރުދާހެއް، ނުވަތަ އެފަދަ ކަރުދާހެއް ގެންނަން ލިބޭ އަދި، ކަރުދާސް އުފެއްދުމުގެ އަދި، 27 ސެޕްޓެމްބަރު 2008 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން ސާބިތުކުރުން ގަވާއިދުން ކަނޑައެޅި ހަމަތަކުގެ ތެރެއިން ވ. ރިހަދޫ / ވަދޫގެ، އިސްތިހާރު ހުށަހަޅާފައިން ބައެއްގޮތަކަށް ވާސިލުވެއްޖެކަމާއި؛

ވ. ރިހަދޫ / ވަދޫގެ އިސްތިހާރުގެ ފޮތުތަކުން މުދަލުތަކާއި އެއް އެއްޗެހި ހިމެނޭ ކަމަށް ނިޔާކުރެވިފައިވާނެ ދެވަނަ ދަރަޖައިގެ މުއްދަތުގެ ހުރިހާ ފަރާތްތަކަށް އިސްތިހާރު ކޮށްދިނުމުގެ ބޭނުންވާ 2500 ޗެކު ކަރުދާސް ނުވަތަ މިގޮތަށް ބާކީވާން 2500 ޗެކު ކަރުދާސް ގެންނަން ލިބޭ އަދި ކަރުދާސް ވ.ރިހަދޫ އާ ހަވާލުން އުފެއްދުމުގެ އަމުރު މިނިސްޓްރީ އޮފް އިންވަޔަރަމަންޓް ގެ ފޮނުވުން "ވ. ރިހަދޫ /ވަދޫ" އެއްޗެހި ރެކޯޑް ފޯރުކޮށް ކަރުދާހާވާ އިސްތިހާރުގައި ދެންހުރި އެއްޗެހިތަކާއިމެދު މަޢުލޫމާތު ހިނދު ދަރުބާރުގެ ބަޔާންނާއި، ހުށަހެޅިފައިވާ ހުށަހެޅުން ހުށަހެޅިފައިވާ ރިކޯޑުތަކުން ކަމަށް ފެނުނު ޝަހާދަތް ސާބިތުވާކަމުގައި ކުރީގައިވެއްޖެ؛

ވ. ރިހަދޫ ލިޔުމަށް ބަޔާންވާ 2500 ޗެކު ކަރުދާސް ނުވަތަ މިގޮތަށް ބާކީވާން 2500 ޗެކު ކަރުދާސް ގެންނަން ލިބޭ އަދި ކަރުދާސް ވ. ރިހަދޫ އާ ހަވާލުން އުފެއްދުމުގެ އަހަރު 06 މާރިޗު 2019ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން 01 (އެކެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި "ވ. ރިހަދޫ /ވަދޫ" އެއްޗެހި ރެކޯޑް ފޯރުކޮށްދިނުމަށާއި އިސްތިހާރު ދިނުމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް އިންވަޔަރަމަންޓަށް އަންގައިފި، ހައިކޯޓުން ވ. ރިހަދޫ ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 84/O11C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި ބޭނުންކުރެވިދާނެ ހުކުމަކީ އަ ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުން ގެންގުޅެން އެންގުން އެކުލެވޭ.

3.2- ދަރަނީގެ ކުރިއާއި، ސާފު ފެން ފޯރު މިންވަރަށް ލިބުމާއި، ފާރާއި ހިމާޔަތްކުރުން ލިބުމާއި، ދަރަނީގެ ފެންވަރުގެ ސިއްޙީ ޚިދުމަތްތައް ލިބުމާއި، ދިރިއުޅުން ސާފު އަދި ސިއްޙަތަށް ދަރަނީގެ މާޙައުލެއް ލިބުމާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަޢުލީމު މުއްސަނދިކުރާ، ދަރުބާރުވެރިން ކުރެވޭ ވަސީލަތްތަކާއި، ދަރުވަރުގެ މަތީ ފެނާ ވަސީލަތްތަކާއި، ހުރިހައި ތަރައްގީގެ މުޢާމަލާތްގެ ޚިދުމަތްތައް ހިމެނޭހެކަމާއި ބަލަހައްޓާ ވަގުތުގެ ފާރާވާ ލިބުމާއި، މިހެން ދިރިއުޅޭ ކުރީގެ ދަރަނީގެ ވެރިކޮށް އެ ދަރަނި އިސްތިޤާނީ މިންވަރުގެ ނަފްސަނި ހިޔާލާއި

ޤާއިމުކުރުމަށްޓަކައި، ދީނުން ދިރިއުޅޭ ކޮންމެ ރައްޔިތެއްގެ އެ ރައްކާ އެކަށީގެންވާ ފެންވަރަށް ކަރަންޓުގެ ދިރުމާއި ޤާއިމުކުރުމާއި ޙުޤޫޤުގެ ބަލަހައްޓައި، ހަމަ ކުރުމުގެ ދިރިހުރި ޙައްޤުތަކާއި ވިސްނުމާ ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ކަނޑައަޅައިދީފައި، އަދި އެ ޙައްޤުތައް ރައްޔިތުންނަށް ހޯދުން މަގު ތަނަވަސްކޮށްދިނުމަށް ދައުލަތުން މަސައްކަތްކުރުން ކަށަވަރުކޮށްދިނުމަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި،

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީއާ އެއްގޮތަށް އަމަލުކުރުމާއި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ "އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަމުގެ" ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަން ދިފާޢުކުރުން، ކަށަވަރުކޮށްދިނުމަކީ ދައުލަތުގެ ވާޖިބެއްކަން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 18 ވަނަ މާއްދާއިން އެނގެން އޮންނައިރު، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާގައި ކަނޑައަޅައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ޙައްޤުތަކުގެ ރައްޔިތުންނަށް ހޯދުން މަގު ހަރަކާތްތެރިވެގެން މަސައްކަތްކުރުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާއިން ދައުލަތުގެ މައްޗަށް ލާޒިމުކޮށްފައިވާ ކަމަށްވުމާއި، ދައުލަތުގެ ހަރަކާތްތެރިވުމަކީ ކުރަމުންދާ ކަމެއްކަން ރަނގަޅަށް ތަފާސްކުރެވޭ ހަރަކާތްތެރިވުމެއް ނޫންކަން ވެސް ބޮޑުވާ މަސައްކަތް ހިންގުމަށް މަސައްކަތް ކުރަންޖެހޭ ކަމަށް، މި ކަން މި ގޮތަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2009/HC-A/365 ޤަޟިއްޔާއި އަދި މިކަމާ ގުޅުންހުރި އެހެނިހެން ޤަޟިއްޔާތަކުގައިވެސް ފާހަގަކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި،

ޤާނޫނުގެ ކުރިމަތީގައި، އަދި އެ ދީނުގެ ދައުލަތުން ޤާނޫނު ހިންގުމުގައި ކުރަން ވީހާވެސް ހަމަހަމަވެގެންގޮތް މިނިވަންކަމާއި، ޤާނޫނުގެ ޙިމާޔަތްލިބިގަތުމާއި، ޤާނޫނުން ލިބިދޭ ހަމަހަމަކަމާއި ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤު ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 20 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ މުޢާމަލާތުގެ އާއިލީ ގޮތުން ނުވަތަ ދީނީ ގޮތުން ތަފާތުކުރުން، ނުވަތަ އިޖުތިމާޢީ ގޮތުން މާލީ ޙާލަތަށް ބަލައި ތަފާތުކުރުމަށް ޙިމާޔަތް ދިނުމާއި، ނުވަތަ ހުށަހެޅުމާއި ޚިދުމަތްތަކަށް ވިޔަނު، ޤާނޫނުއަސާސީގެ "އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަމުގެ" ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަން، އެ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ

ގޮތުގެމަތިން އެއްވެސް ގޮތަކަށް ތަފާތު ކުރުމެއްނެތި ކޮންމެ މީހަކަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ކަނޑައަޅާފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި؛

އަ ގޮތުން ބަލާއިރު، އާންމު އުސޫލަކީ، މުޖުތަމަޢުގެ އާންމު ހާލަތުގެ ނިކަމެތި ނުވަތަ އިޖުތިމާޢީގޮތުން ޚާއްޞަ ރައްކާތެރިކަމެއް ލިބިދޭންޖެހޭ ފަރާތެއް ވިޔަސް އެކަނި ފަރާތަކަށް، ނުވަތަ ފަރާތްތަކަށް ނުވަތަ ވަކި އަތޮޅަކަށް ނުވަތަ ވަކި ރަށަކަށް ނުވަތަ ރަށްތަކެއްގެ ވަކިބަޔަކަށް، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހައްޤުތައް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ދައުލަތުގެ މަސައްކަތް އަދި ދައުލަތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު، ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ޤާނޫނުގެ ކުރިއެރުވުމާ އެކުލެވޭ މަސައްކަތް ޤާނޫނު ހިންގުމުގައި ކަނޑު މިގޮތުން ހަމަހަމަކަމުގެ މިންވަރުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތަށް ހިމާޔަތްކުރުމަށް ކަމަށް އެނގެއެވެ.

-3.3 އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ ހައްދުންމަތީ ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 84/O11C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި ކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތް ބަލާއިރު؛

26 ޑިސެންބަރު 2004 ގެ ސުނާމީ ކާރިސާއާ ގުޅިގެން، ބޯހިޔާވަހިކަމާއި ސަރުކާރު ބޭނުންކުރުމަށް ދޫކޮށްފައިވާ އިޖްތިމާޢީ އަދި އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން ބަދަލުތަކަކަށް ޝަރުޢީ ދުވަހުގެ ގޮތުން، ދިވެހިސަރުކާރާއި ބައިނަލްއަގުވާމީ ޖަމާޢަތްތަކުން ގެދޮރު ބިނާ މަޝްރޫޢުތަކެއް ހިންގާފައިވާކަމާއި؛

އަ ގޮތުން، ސުނާމީ ކާރިސާއާ ގުޅިގެން، ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީއަށްޓަކައި ދިމާވި ސާފު ދަތިކަން ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ބޭނުންތަކުގައި، ބޭރު އެހީތެރިކަމާއި ދިރިއުޅުއްވުމަށް ހަމަޖެއްސެވުމުގައި، ރާއްޖޭގެ ބިމުން ދިރިއުޅޭ ކޮންމެ ގެއަކަށް 2500 (ދެހާސް ފަސްސަތޭކަ) އަކަފޫޓުގެ ބިމެއް އަދި ކޮޓަރިތަކެއް ހިމެނޭ ގެދޮރު ހިންގާފައިވާކަމާއި؛

ސުނާމީ ކާރިސާއާ ގުޅިގެން، ރާއްޖޭގެ ބިމުން ދިރިއުޅޭ ކޮންމެ ގެއަކަށް 2500 (ދެހާސް ފަސްސަތޭކަ) އަކަފޫޓުގެ ބިމެއް އަދި ކޮޓަރިތަކެއް ހިމެނޭ ގެދޮރު ދޭގޮތަށް ރަށްރަށުގައި ގެދޮރު ދިނުން، ދިރިއުޅޭ ގެތަކުގެ ގޮތުގައި ރަޖިސްޓްރީކުރެވިފައިވާ 175 (އެއްސަތޭކަ ހަތްދިހަ ފަހެއް) ގެއަކަށް ބިމުއަގު ކަނޑައަޅާ

[illegible]

[illegible] 175 [illegible]

3-4- [illegible] 2500 (ދެހާސް ފަސްސަތޭކަ) [illegible] 175 (އެއްސަތޭކަ ހަތްދިހަ ފަހެއް) [illegible] 2500 [illegible] 2500 [illegible] 2500 [illegible] 2500 [illegible] ނަންބަރު 41/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާއި، ނަންބަރު 42/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާއި، ނަންބަރު 44/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާއި، ނަންބަރު

46/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު 58/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާގައި އަދި އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 59/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާގައި ހުކުމް ކުރައްވާފައިވާކަމާއި، ބުނެވިދިޔަ ޤަޟިއްޔާތަކާ ގުޅިގެން އެ ޤަޟިއްޔާތަކުގައި ކުރައްވާފައިވާ ހުކުމް ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ތަންފީޒުކުރެވިފައިވާކަން، ދައުލަތުގެ [illegible] ޝަރީޢަތުން ބަހާލެވިފައިވާ [illegible] އެނގެއެވެ.

3.5- އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ ހައްދުންމަތީ ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 84/O11C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި، އިސްތިއުނާފު [illegible] އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ ވާރުތުން [illegible] 2500 (ދެހާސް ފަސްސަތޭކަ) [illegible] 2500 [illegible] 2500 [illegible] 2500 (ދެހާސް ފަސްސަތޭކަ) [illegible] 175 (އެއްސަތޭކަ ހަތްދިހަ ފަހެއް) [illegible] 2500 [illegible] ނަންބަރު 84/O11C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި، އެ ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާ ނިންމެވުމަކީ، [illegible] އެނގެއެވެ.

3.6- އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ ހައްދުންމަތީ ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 84/O11C/2016 ޤަޟިއްޔާއާއި، އެކޯޓުގެ ނަންބަރު 41/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު

42/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު 44/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު 46/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު 58/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާގައި އަދި އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 59/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާތަކީ، [illegible] ވިހި ބައެއްގެ މައްޗަށް ހިންގުނު ޤަޟިއްޔާތަކެއްގެ އިތުރުން، އެ ޤަޟިއްޔާތަކަކީ [illegible] މައްޗަށް ހިންގުނު ޤަޟިއްޔާތަކެއްކަން އެ ޤަޟިއްޔާތަކުގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓުން އެނގެން ނެތްކަމާއި؛

އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ހައްދުންމަތީ ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 41/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު 42/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު 44/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު 46/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު 58/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާގައި އަދި އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 59/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާގައި ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމް، [illegible] [illegible] އިސްތިޢުނާފުކުރައްވައި ނުވާކަމާއި، އަދި [illegible]! [illegible] ޤަޟިއްޔާތަކުގައި [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެނގެން ނެތްކަމާއި؛

ޤާނޫނުގެ ކުރިމަތީގައި، އަދި އެ މީހުންގެ މައްޗަށް ޤާނޫނު ހިންގުމުގައި ކޮންމެ މީހަކުވެސް [illegible]، ޤާނޫނުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހަމަ ޤާނޫނީ [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 20 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ނުވަތަ، (ޖިންސާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ނުވަތަ) ޤާނޫނުއަސާސީގެ "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤަޟިއްޔާތަކުގައި، [illegible] [illegible] [illegible]

ޤަޟިއްޔާތައް އިސްތިއުނާފުކުރުމަކީ، އިސްވެ ބަޔާންވެދިޔަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17 ވަނަ މާއްދާއިން ދިވެހި ކޮންމެ ރައްޔިތަކަށްވެސް ކަށަވަރު ކޮށްދީފައިވާ ހަމަހަމަކަމާއި، ތަފާތު ނުކުރުމުގެ ހައްޤާ ދިފާޢު ނިންމުމެއްކަމުގައި ނޫނީ ބެލެވެން ނެތްކަމާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީއާ އެއްގޮތަށް އަމަލުކުރުމާއި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ "އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަންތައް" ބާބުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަން ހިމާޔަތްކޮށް، ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެ ޙައްޤުތައް ހަމަހަމަކަމާއެކު ޤާއިމުކޮށްދިނުމަކީ ދައުލަތުގެ ވާޖިބެއްކަން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 18 ވަނަ މާއްދާއިން އެނގެން އޮތުމެވެ.

ވީމާ، ހައްދުންމަތީ ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 84/O11C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމަށް ބަދަލުގެންނަންޖެހޭ ޝަރުޢީ ޤާނޫނީ ސަބަބެއް އޮތްކަމަކަށް މިމައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބެލި މަޖިލީހުގެ އެއްބަސް ފަނޑިޔާރުންނަކަށް ނުފެނުނެވެ.

- **ނިންމުން:**

ދެންފަހެ، އިސްވެ ފާހަގަކޮށްދެވުނު ސަބަބުތަކާހުރެ ވަކިވަކިގޮތުން ބަލާއިރުވެސް، ހައްދުންމަތީ ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 84/O11C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި އެކޯޓުން ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމް ބަދަލުގެންނަންޖެހޭ ފަދަ ޝަރުޢީ ޤާނޫނީ ސަބަބެއް އޮތްކަމަކަށް މި ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމް ސާބިތުކުރީމެވެ.